

Nghiên cứu thực trạng và đề xuất giải pháp phát triển cây thạch đen phục vụ phát triển nông nghiệp, nông thôn tại huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng

Vũ Quỳnh Nam*

Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh Thái Nguyên

Ngày nhận bài 10/4/2020; ngày chuyển phản biện 20/4/2020; ngày nhận phản biện 15/5/2020; ngày chấp nhận đăng 22/5/2020

Tóm tắt:

Nghiên cứu dựa trên số liệu khảo sát 100 hộ trồng thạch đen trên địa bàn huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng. Thông qua kết quả khảo sát thực trạng sản xuất kinh doanh của các hộ này, bài viết phân tích điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức trong việc phát triển cây thạch đen tại huyện Thạch An. Từ đó đề xuất giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả sản xuất kinh doanh cho các hộ trồng thạch đen tại huyện Thạch An trong thời gian tới.

Từ khóa: cây thạch đen, hiệu quả sản xuất kinh doanh, Thạch An - Cao Bằng.

Chỉ số phân loại: 5.2

Đặt vấn đề

Huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng có điều kiện khí hậu, đất đai phù hợp để phát triển cây thạch đen. Những năm gần đây, cây thạch đen đã trở thành cây trồng chủ lực của huyện và là cây trồng được nhiều hộ dân lựa chọn để thoát nghèo. Năm 2017, diện tích trồng thạch toàn huyện đạt 314,69 ha, đến năm 2019 tăng lên 350 ha, tạo việc làm và xóa đói cho hàng nghìn hộ dân [1].

Sản phẩm từ cây thạch đen không chỉ giúp giải khát thông thường được người tiêu dùng ưa chuộng, mà lá thạch đen có tính mát, có tác dụng giải nhiệt, giúp quá trình chuyển hóa trong cơ thể diễn ra dễ dàng, tăng cường năng lượng và điều trị một số bệnh lý, như tiểu đường, an khai, phòng chống cảm mạo, cao huyết áp, nhuận tràng, mát gan, chống lão hóa... Do vậy, cây thạch đen hiện là cây trồng được người dân huyện Thạch An lựa chọn để thay thế các cây trồng nông nghiệp truyền thống như lúa, ngô, sắn... Theo số liệu báo cáo của Phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn huyện Thạch An, sản lượng thạch đen của các hộ trồng trên địa bàn hiện không đủ để tiêu thụ trên thị trường. Đây là tín hiệu đáng mừng đối với bà con nông dân trồng thạch đen của huyện. Xuất phát từ thực tiễn trên, việc nghiên cứu thực trạng và đề xuất giải pháp phát triển cây thạch đen phục vụ phát triển nông nghiệp, nông thôn tại huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng rất có ý nghĩa trong phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương, giúp người dân chủ động trong sản xuất, nâng tầm cây đặc sản thành sản phẩm hàng hóa chủ lực của tỉnh trong thời gian tới.

*Email: quynhnam@tueba.edu.vn

Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu sử dụng phương pháp thu thập dữ liệu thứ cấp thông qua báo cáo của Phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng về hiện trạng sản xuất thạch của các xã trên địa bàn. Dữ liệu sơ cấp được thu thập thông qua phiếu khảo sát các hộ trồng thạch đen trên địa bàn huyện Thạch An. Để xác định quy mô mẫu, tác giả sử dụng công thức Slovin (1984):

$$n = N / (1 + Ne^2)$$

Với N là số quan sát tổng thể; e là sai số cho phép (thường lấy bằng mức ý nghĩa alpha trong xử lý).

Trong đó N=1.539, với mức sai số cho phép là 10% cỡ mẫu được xác định là n=94 quan sát. Để đảm bảo độ tin cậy, tác giả khảo sát 100 hộ trồng thạch đen trên địa bàn. Các dữ liệu được xử lý trên phần mềm SPSS 23.0 để so sánh, phân tích.

Phương pháp SWOT được sử dụng để phân tích điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức cho phát triển cây thạch đen của huyện Thạch An. Từ đó đề xuất giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả sản xuất cho các hộ trồng thạch đen trên địa bàn.

Kết quả nghiên cứu

Về thực trạng sản xuất của các hộ trồng thạch đen

Thạch An là một trong những huyện có diện tích và sản lượng thạch đen lớn của tỉnh Cao Bằng. Trong ba năm gần đây diện tích trồng thạch tăng dần qua các năm, cụ thể: năm 2017 diện tích là 314,69 ha, năm 2018 đạt 316,75 ha, năm

The efficiency from *Mesona chinensis* in agricultural development in Thạch An district, Cao Bang province

Quynh Nam Vu*

TNU - University of Economic and Administration

Received 10 April 2020; accepted 22 May 2020

Abstract:

100 *Mesona chinensis*-growing households in Thạch An district, Cao Bang province had participated in the survey. The content of the article was a part of the research results of the topic “Improving production and business efficiency for *Mesona chinensis*-growing households in Thạch An district, Cao Bang province”. Through the survey results on current situation of production and business of the households, the article analysed the strengths, weaknesses, opportunities, and challenges in the development of *Mesona chinensis* in Thạch An district. From these results, the author proposed solutions to improve the efficiency of production and business for *Mesona chinensis* growing households in Thạch An district in the near future.

Keywords: *Mesona chinensis*, production and business efficiency, Thạch An - Cao Bang.

Classification number: 5.2

2019 đạt 350 ha, với số hộ trồng thạch đen từ 1.098 hộ năm 2017 tăng lên 1.539 hộ năm 2019. Năng suất tăng từ 145 tạ/ha năm 2017 lên 155 tạ/ha năm 2019. Thu nhập trung bình của hộ tăng từ 42,3 triệu đồng/hộ (năm 2017) lên 51,2 triệu đồng/hộ (năm 2019) [1] (xem bảng 1). Cây thạch đen được trồng tập trung chủ yếu trên địa bàn 8 xã: Trọng Con, Đức Thông, Canh Tân, Minh Khai, Quang Trọng, Kim Đồng, Thái Cường, Thụy Hùng. Việc trồng cây thạch đen mang lại hiệu quả cao hơn một số cây trồng khác, góp phần cải thiện đáng kể cuộc sống của người nông dân. Chính vì thế mà cây thạch đen được coi là một trong những cây trồng mũi nhọn của huyện Thạch An trong nhiều năm qua.

Bảng 1. Thực trạng sản xuất của các hộ trồng thạch đen tại huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng.

Chỉ tiêu	Đơn vị tính	Năm 2017	Năm 2018	Năm 2019	So sánh %		Bình quân 2017-2019
					2018/2017	2019/2018	
Số hộ sản xuất	hộ	1.098	1.233	1.539	112,3	124,82	118,39
Diện tích sản xuất	ha	314,69	316,75	350	100,65	110,5	105,46
Năng suất bình quân	tạ/ha	145	150	155	103,45	103,33	103,39
Thu nhập bình quân	triệu đồng/hộ	42,3	45,4	51,2	107,33	112,78	110,02

Nguồn: Phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn huyện Thạch An.

Kết quả đầu tư, hỗ trợ phát triển cây thạch đen

Những năm gần đây, huyện Thạch An đã có nhiều cố gắng để phát triển cây thạch đen (cả về diện tích, năng suất, sản lượng) nhằm đáp ứng nhu cầu tiêu dùng trong nước và xuất khẩu (chủ yếu sang Trung Quốc) cũng như ứng dụng các tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất, chế biến sản phẩm từ cây thạch đen. Vì là cây trồng chủ lực của huyện, nên trong những năm qua các hộ trồng thạch đen nhận được sự đầu tư, hỗ trợ từ Nhà nước để phát triển cây trồng. Kết quả đầu tư, hỗ trợ được thể hiện ở bảng 2.

Bảng 2. Kinh phí hỗ trợ cho các hộ sản xuất thạch đen trên địa bàn huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng.

DVT: triệu đồng

Chỉ tiêu	Năm 2017	Năm 2018	Năm 2019	So sánh %		Bình quân 2017-2019
				2018/2017	2019/2018	
Hỗ trợ giống	191,25	290,71	370,52	152,01	127,45	139,19
Hỗ trợ phân bón, thuốc bảo vệ thực vật	310,00	475,08	520,00	153,25	109,46	129,52
Hỗ trợ nghiên cứu ứng dụng - chuyển giao	760,50	952,93	1065,92	125,30	111,86	118,39
Hỗ trợ quảng bá, giới thiệu sản phẩm	324,67	365,87	579,89	112,69	158,50	133,64
Tổng	1.586,42	2.084,59	2.536,33	131,40	121,67	126,44

Nguồn: Phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn huyện Thạch An.

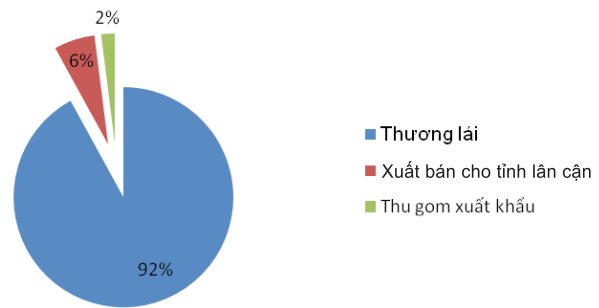
Kết quả bảng 2 cho thấy, số tiền UBND tỉnh hỗ trợ cho các hộ sản xuất thạch đen trên địa bàn huyện Thạch An tăng mạnh qua các năm. Năm 2017 tổng số tiền hỗ trợ cho phát triển cây thạch là 1.586,42 triệu đồng. Trong đó, ưu tiên cho nghiên cứu - ứng dụng - chuyển giao (đạt 760,50 triệu đồng). Đây là những nghiên cứu về đất, giống để mở rộng quy mô trồng thạch ở các xã trong huyện. Đồng thời, UBND tỉnh giao cho huyện hỗ trợ cho các hộ trồng thạch đen về chi phí mua giống, hỗ trợ phân bón, thuốc bảo vệ thực vật, hỗ trợ quảng bá giới thiệu sản phẩm thông qua việc hỗ trợ các xã đem sản phẩm của địa phương đi các hội chợ trong và ngoài tỉnh. Năm 2018 tổng mức hỗ trợ cho các hộ sản xuất thạch đen trên địa bàn tăng 31,40% so với năm 2017, đạt 2.084,59 triệu đồng. Trong đó, nghiên cứu - ứng dụng - chuyển giao

vẫn đang được huyện ưu tiên, mức đầu tư đạt 952,93 triệu đồng, còn lại toàn bộ chi phí giống, phân bón, thuốc bảo vệ thực vật được hỗ trợ tăng trên 50% so với năm 2017. Năm 2019 tổng mức hỗ trợ cho các hộ sản xuất thạch đen trên địa bàn tăng 21,67% so với năm 2018, đạt 2.536,33 triệu đồng. Trong đó, chi phí hỗ trợ nghiên cứu phát triển vùng nguyên liệu vẫn đang được huyện ưu tiên, mức đầu tư cho nghiên cứu - ứng dụng - chuyển giao đạt 1.065,92 triệu đồng. Các khoản hỗ trợ cho giống, phân bón, thuốc bảo vệ thực vật, hỗ trợ quảng bá giới thiệu sản phẩm tăng đáng kể. Trong giai đoạn 2017-2019 tổng kinh phí hỗ trợ cho các hộ sản xuất thạch đen trên địa bàn tăng 26,44%. Qua đó, mở rộng quy mô trồng cây thạch đen trên địa bàn, tăng sản lượng và năng suất sản xuất cây thạch đen của huyện, từ đó giúp nâng cao thu nhập cho các hộ trồng thạch đen tại huyện Thạch An.

Thị trường tiêu thụ thạch đen

Theo báo cáo của Phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn huyện Thạch An, 100% sản lượng thạch sản xuất của hộ được tiêu thụ với giá dao động từ 30.000 đến 35.000 đồng/kg, sản lượng hộ làm ra đều được tiêu thụ hết thông qua các kênh: thương lái, xuất khẩu qua tiểu ngạch sang Trung Quốc hoặc xuất bán cho một số tỉnh lân cận.

Kết quả khảo sát 100 hộ trồng thạch đen tại huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng cho thấy, 92% số hộ được khảo sát bán cho thương lái đến thu mua tại nhà, 6% số hộ có bán buôn cho một số tỉnh lân cận, 2% số hộ bán cho đơn vị xuất khẩu sang Trung Quốc (biểu đồ 1). Nhìn chung, thị trường tiêu thụ thạch đen của các hộ trồng thạch tại huyện Thạch An là ổn định, sản

Biểu đồ 1. Thị trường tiêu thụ thạch đen của huyện Thạch An.

Nguồn: khảo sát của tác giả.

phẩm sản xuất ra đến đâu tiêu thụ hết đến đó, vì vậy bà con nông dân yên tâm sản xuất.

Phân tích SWOT về sản xuất cây thạch đen mang nhãn hiệu “Thạch An” của tỉnh Cao Bằng

Việc đánh giá thực trạng và khảo sát thực tế 100 hộ trồng thạch đen trên địa bàn huyện Thạch An nhằm rút ra điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội, khó khăn, thách thức trong việc phát triển sản xuất thạch đen, từ đó đưa ra các giải pháp chiến lược trong hiện tại và tương lai đối với phát triển sản xuất thạch đen. Các yếu tố trong ma trận SWOT được thể hiện ở bảng 3.

Kết quả SWOT cho thấy, việc phát triển sản xuất cây thạch đen có điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức nhất định, vì thế cần có các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả sản xuất cho các hộ trồng thạch trên địa bàn huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng.

Bảng 3. Phân tích SWOT cho sản xuất thạch đen trên địa bàn huyện Thạch An.

Điểm mạnh (S)	Điểm yếu (W)
<ul style="list-style-type: none"> - Nguồn lao động địa phương dồi dào, có kinh nghiệm sản xuất cây thạch đen lâu đời. Toàn huyện có 1.539 hộ trồng thạch với 4.237 lao động, 61% số hộ được khảo sát có thời gian trồng thạch trên 10 năm [2]. - Khí hậu, đất đai thuận lợi cho quá trình sinh trưởng và phát triển của cây thạch đen. Do vậy, diện tích trồng thạch đen của huyện ngày càng được mở rộng. - UBND huyện Thạch An đã lựa chọn thạch đen là cây nông nghiệp chủ lực của huyện. Do vậy, huyện có chính sách hỗ trợ cho bà con trồng thạch về giống, về phân bón và kỹ thuật chăm sóc... Theo kết quả khảo sát của nhóm nghiên cứu, có 71% số hộ trồng thạch đã được hỗ trợ từ Phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, với mức hỗ trợ bình quân là 3,2 triệu đồng/hà [3]. - Sản phẩm từ cây thạch đen được người tiêu dùng trong và ngoài nước ưa chuộng. Điều này đã được khẳng định thông qua số lượng sản phẩm thạch sản xuất tới đâu tiêu thụ hết tới đó. - Thạch đen là cây trồng mang lại thu nhập cao trong cơ cấu sản xuất nông nghiệp của nông hộ. Thu nhập bình quân của hộ trồng thạch đen năm 2019 đạt 51,2 triệu đồng/hộ. Trong khi thu nhập từ lúa, ngô, sắn và chăn nuôi đạt 27,1 triệu đồng/hộ (khảo sát của nhóm nghiên cứu). 	<ul style="list-style-type: none"> - Huyện Thạch An là huyện nghèo của tỉnh Cao Bằng, với 54% hộ nghèo (4.168 hộ nghèo năm 2016), đến nay số hộ nghèo còn 35,5% (2.788 hộ nghèo năm 2019) [4]. Đây là khó khăn cho huyện trong việc đầu tư phát triển kinh tế - xã hội nói chung và đầu tư cho phát triển sản xuất thạch đen nói riêng. - Người dân vẫn trồng thạch đen theo phương thức canh tác cũ, năng suất thạch đen hiện còn thấp do nông dân chưa trồng theo quy trình kỹ thuật, 95% hộ trồng thạch được khảo sát chỉ thu hoạch 1 lần/vụ sản xuất, trong khi thực tế hộ có thể thu hoạch 2-3 lần/vụ nếu chăm sóc tốt và bón phân đúng quy trình kỹ thuật. - Đất sản xuất manh mún đang là vấn đề trở ngại lớn trong việc xây dựng vùng sản xuất với khối lượng lớn, sản xuất thạch đen hàng hóa. Kết quả khảo sát thực tế cho thấy, có 61% hộ trồng trên nương rẫy cách nhà gần 10 km, vì vậy mà khả năng trồng của hộ là manh mún và chăm sóc thạch vô cùng khó khăn [3]. - Hiện nay, chưa có nhà máy chế biến thạch thành phẩm tại địa bàn huyện Thạch An. Đây là khó khăn của các hộ dân khi mở rộng quy mô sản xuất. - Tình trạng một số tư thương găm hàng gây lũng đoạn thị trường, làm thiệt hại đến lợi ích của người trồng thạch trên địa bàn. Vì 92% hộ bán cho thương lái nên giá cả phụ thuộc vào thương lái, vì vậy hộ trồng thạch rất bị động về giá cả tiêu thụ.

Cơ hội (O)	Thách thức (T)
<p>- Hội nhập kinh tế quốc tế, đẩy mạnh xuất khẩu các mặt hàng nông sản chủ lực của các địa phương, trong đó có các hiệp định mới được ký kết WTO, FTA, CPTPP... là điều kiện thuận lợi để tăng trưởng xuất khẩu nói chung và xuất khẩu thạch đen nói riêng đáp ứng yêu cầu về chất lượng, xuất xứ và đã được bảo hộ ra thị trường quốc tế.</p> <p>- Nhu cầu về sản phẩm thạch đen trong và ngoài nước ngày càng cao. Với xu thế tiêu dùng sản phẩm tốt cho sức khỏe, hạ nhiệt và mát trong mùa hè thì thạch đen là sản phẩm được người tiêu dùng lựa chọn. Cụ thể, theo kết quả khảo sát của nhóm nghiên cứu, 2% hộ được khảo sát bán cho đơn vị trực tiếp xuất khẩu, 92% hộ bán cho thương lái đi thu gom tại nhà, và các thương lái này cũng thu gom để xuất bán sang Trung Quốc theo đường tiểu ngạch. Tuy nhiên, để tạo ra thị trường tiêu thụ ổn định thì định hướng xuất khẩu chính ngạch đối với các sản phẩm từ cây thạch đen là vô cùng cần thiết.</p> <p>- Để đảm bảo sản phẩm nông nghiệp Việt được thị trường trong và ngoài nước chấp nhận, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định 1320/QĐ-TTg về việc phê duyệt Chương trình Thương hiệu quốc gia Việt Nam từ năm 2020 đến năm 2030 [5]. Đây là điều kiện thuận lợi để các sản phẩm thạch đen “Thạch An” Cao Bằng phát triển thương hiệu trên thị trường.</p> <p>- Năm 2019, UBND tỉnh Cao Bằng đã triển khai Dự án “Xây dựng, phát triển nhãn hiệu chứng nhận “Thạch An” cho các sản phẩm từ cây thạch đen của huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng” [2], qua đó giúp bảo hộ và quảng bá rộng rãi thương hiệu ra thị trường trong và ngoài nước.</p> <p>- Sự quan tâm, hỗ trợ của các nhà khoa học, các chuyên gia tư vấn, chính quyền địa phương trong nghiên cứu và phát triển cây thạch đen, cũng như sản phẩm thạch đen của huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng. Do vậy, quy mô trồng thạch đen của huyện ngày càng tăng, hiện nay theo quy hoạch, vùng nguyên liệu sẽ tăng lên 500 ha vào năm 2022 [2].</p>	<p>- Trình độ lao động thấp, chủ yếu là đồng bào dân tộc thiểu số. Theo báo cáo của UBND huyện Thạch An, các xã trồng thạch đen trên địa bàn có trên 95% đồng bào là người dân tộc thiểu số. Đây cũng là thách thức lớn cho huyện trong việc mở rộng diện tích trồng thạch. Hiện nay, theo kết quả khảo sát của nhóm nghiên cứu, có đến trên 61% hộ trồng thạch trên nương rẫy, để vận động hộ di chuyển trồng thạch xuống ruộng cũng vô cùng khó khăn. Vì thực tế, đất ở nương rất tốt, các hộ gần như không phải mất công chăm sóc, hộ chỉ mất công đốt nương và thu hoạch, trong khi nếu trồng ở ruộng thì phải chăm sóc, bón phân nhưng có thể thu hoạch được 2 vụ/năm và có thể dễ dàng ứng dụng tiến bộ khoa học và công nghệ vào sản xuất... Tuy nhiên, bài toán vận động người dân chuyển trồng cây thạch từ nương xuống ruộng cũng rất khó khăn đối với chính quyền địa phương.</p> <p>- Thị trường Trung Quốc đang ngày càng thắt chặt đối với sản phẩm nông sản Việt. Đây là khó khăn rất lớn cho nông sản Việt nói chung và thạch đen Thạch An nói riêng.</p> <p>- Áp lực cạnh tranh với các sản phẩm thạch đen của các vùng miền khác. Hiện nay, cây thạch được trồng nhiều ở Tràng Định, (Lạng Sơn) là huyện tiếp giáp với huyện Thạch An. Các sản phẩm thạch đen Tràng Định - Lạng Sơn đã được Cục Sở hữu trí tuệ bảo hộ nhãn hiệu tập thể. Vì vậy, để cạnh tranh với các sản phẩm thạch đen của Tràng Định đòi hỏi các hộ trồng thạch đen trên địa bàn Thạch An phải đặc biệt chú trọng đến chất lượng sản phẩm, chú trọng đến phát triển và bảo vệ thương hiệu thạch đen “Thạch An” đã được bảo hộ.</p> <p>- Yêu cầu về chất lượng vệ sinh an toàn thực phẩm ngày càng nghiêm ngặt (đặc biệt với nông sản). Đây không chỉ là yêu cầu đối với sản phẩm thạch đen mà còn là yêu cầu đối với tất cả các sản phẩm nông sản. UBND huyện Thạch An cần chú trọng đến công tác tuyên truyền cho các hộ sản xuất kinh doanh thạch về chất lượng sản phẩm và an toàn vệ sinh thực phẩm (bao gồm cả dư lượng thuốc bảo vệ thực vật trong quá trình trồng cây thạch, quy trình chế biến sản phẩm thạch...), qua đó giúp nâng cao vị thế và uy tín của sản phẩm thạch đen “Thạch An”.</p>

Kết luận, Kiến nghị

Qua phân tích thực trạng sản xuất kinh doanh, điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức đối với các hộ trồng thạch đen trên địa bàn huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng cho thấy, cây thạch đen hiện đang là cây trồng chủ lực của huyện Thạch An, đã góp phần xóa đói giảm nghèo và đóng góp vào sự phát triển kinh tế - xã hội nơi đây. Tuy nhiên, với thói quen canh tác lạc hậu, sản xuất manh mún, nhận thức của các hộ trồng thạch về thực phẩm an toàn, về bảo hộ tài sản trí tuệ... còn thấp. Do vậy, để phát triển bền vững cây thạch cho bà con thì cần phải thực hiện đồng bộ các giải pháp chính sau:

Thứ nhất, cần tập huấn nâng cao nhận thức của người dân về kỹ thuật chăm sóc cây thạch nhằm tăng số lần thu hoạch lên 2-3 lần/vụ sản xuất thay vì 1 lần như hiện nay; giúp bà con hiểu được việc sản xuất an toàn đối với cây thạch trên địa bàn.

Thứ hai, UBND tỉnh Cao Bằng cần quy hoạch vùng trồng thạch cho người dân. Quy hoạch toàn bộ vùng trồng thạch từ nương rẫy xuống ruộng, đảm bảo diện tích trồng tập trung nhằm xây dựng vùng sản xuất với khối lượng lớn, sản xuất hàng hóa.

Thứ ba, cần có chính sách hỗ trợ cho các hộ trồng thạch đen về giống, phân bón, thuốc trừ sâu, hỗ trợ kỹ thuật... từ đó giúp các hộ mở rộng sản xuất và nâng cao chất lượng sản phẩm thạch đen Thạch An.

Thứ tư, cần kêu gọi các nhà đầu tư xây dựng nhà máy chế biến thạch thành phẩm quy mô, tiên tiến tại địa bàn huyện

Thạch An, tạo thị trường đầu ra ổn định cho các hộ trồng thạch đen trên địa bàn.

Thứ năm, cần có phương pháp dự báo nhu cầu thị trường cho bà con trồng thạch đen, có chế tài xử phạt đối với những thương lái găm hàng gây lũng đoạn thị trường thạch đen trên địa bàn.

Thứ sáu, cần xúc tiến giới thiệu sản phẩm và xây dựng thương hiệu “thạch đen Thạch An - Cao Bằng” nhằm quảng bá và bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ cho các sản phẩm thạch đen, tránh tình trạng hàng giả, hàng nhái gây ảnh hưởng đến các hộ trồng thạch đen trên địa bàn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1] Phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn huyện Thạch An, Cao Bằng (2020), *Báo cáo tình hình nông nghiệp huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng*.

[2] Vũ Quỳnh Nam (2018), *Dự án Xây dựng và phát triển nhãn hiệu chứng nhận “Thạch An” cho các sản phẩm từ cây thạch đen của huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng*.

[3] Vũ Quỳnh Nam (2019), *Các yếu tố ảnh hưởng đến thu nhập của các hộ sản xuất và kinh doanh thạch đen của huyện Thạch An, tỉnh Cao Bằng*, Kỷ yếu Hội thảo Khoa học quốc tế dành cho các nhà khoa học trẻ khối ngành kinh tế và kinh doanh, Nxb Đại học Kinh tế - Đại học Huế.

[4] Cục Thống kê tỉnh Cao Bằng (2020), *Niên giám thống kê tỉnh Cao Bằng 2019*.

[5] Thủ tướng Chính phủ (2019), *Quyết định 1320/QĐ-TTg về việc phê duyệt Chương trình Thương hiệu quốc gia Việt Nam từ năm 2020 đến năm 2030*.